

Sürdürülebilirlik Kapsamında Geleneksel ve Modern Kentsel Dokunun Yapı ve Sokak Ölçeğinde Değerlendirilmesi: Siirt Örneği

Dilek Taşdemir¹, Eda Koçak Gıyak²

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Şehir ve Bölge Planlama / Fen Bilimleri Enstitüsü, Siirt Üniversitesi, Siirt, Türkiye

²Doktor Öğretim Üyesi, Şehir ve Bölge Planlama / Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Siirt Üniversitesi, Siirt, Türkiye
Sorumlu yazar: dlktsdmr11@gmail.com

Özet - Geçmişteki şehircilik ve mimarlık uygulamaları incelendiğinde, iklim şartlarının dikkate alındığı ve bölgeye özgü malzemelerin kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte oluşan kentsel ve mimari doku sürdürülebilirlik ilkelerini karşılamaktadır. Farklı iklimsel ve topografik koşulların bulunduğu bölgelerde farklı kentleşme ve yapılaşma modelleri izlenmiştir. Bununla birlikte bölgelere özgü kentsel ve mimari doku şekillenmiştir. Bu kapsamda Siirt ili sıcak ve kurak iklim özellikleri nedeniyle dar sokakları, bitişik nizam yapı dokusunun bulunduğu ve mimari olarak ise cas evlerinin öne çıktığı bir kent olmaktadır. Bu çalışmada ise kentte geleneksel doku ve modern doku bulunan mahalleler yapı ve sokak ölçeğinde sürdürülebilirlik açısından değerlendirilmiştir. Geleneksel mahallelerin tarihî dokusu ve yerel malzemelerle yapılan cas evleri, bölgenin karakteristik özelliğini yansıtırken zamanın sunduğu teknoloji ve şartlar ele alınarak yapılan yapılar aynı tip modern yapılar örnek alınarak tasarlanmıştır. Sıcak ve kurak iklime sahip olan Siirt geleneksel yapıları yaz mevsiminde serin, kış mevsiminde sıcak olacak şekilde tasarlanmıştır. Kireç taşının pişirilmesiyle elde edilen 'cas' malzemesi kullanılarak iklime uygun yapılar ortaya çıkmıştır. Gelişen teknoloji ve cas ustalarının azalmasıyla cas evleri yerini taş yapılara bırakmıştır. Teknolojinin getirdiği yenilikler ve gelişmelerle de bölge koşulları ve iklim göz ardı edilip eski yapıların yerini standart, çok katlı yapılar almıştır. Modern ve geleneksel yapıların karşılaştırılması sonucunda geleneksel yapıların daha sürdürülebilir olduğu sonucuna varılmıştır. Bunun nedeni ise geleneksel mimaride yerel malzemelerin kullanımı ve cas evlerinin bölgedeki iklim şartlarına daha uygun olduğu cas evlerinin bulunduğu mahallelerdeki yaşam alanlarının daha çevre dostu ve daha kullanışlı olmasıdır.

Anahtar kelimeler- Siirt, geleneksel yapı, modern yapı, sürdürülebilirlik, cas.

Evaluation of Traditional and Modern Urban Texture in the Scale of Building and Street in the Scope of Sustainability: Siirt Case

Abstract - When past urbanism and architectural practices are examined, it is seen that climatic conditions were considered and materials specific to the region were used. In addition, the urban and architectural texture formed meets sustainability principles. Urbanization and construction models were followed in areas with different climatic and topographic conditions. In addition, urban and architectural textures specific to the regions were shaped. In this context, Siirt province is a city with narrow streets, adjacent structure texture, and cas houses in terms of architecture due to its hot and dry climate characteristics. In this study, neighborhoods with traditional and modern textures in the city were evaluated in terms of sustainability at the structure and street scale. While the historical texture of conventional neighborhoods and cas houses built with local materials reflect the characteristic features of the region, the structures built by considering the technology and conditions offered by the time were designed by taking the same type of modern structures as examples. Traditional Siirt structures, which have a hot and dry climate, were designed to be cool in summer and warm in winter. Climate-appropriate structures emerged using the 'cas' material obtained by firing limestone. With technology development and decreased cas masters, cas houses were replaced by stone structures. With technological innovations and developments, regional conditions and climate have been ignored, and standard, multi-story structures have replaced old structures. As a result of comparing modern and traditional structures, it has been concluded that traditional structures are more sustainable. The reason for this is the use of local materials in traditional architecture and the fact that cas houses are more suitable for the climate conditions in the region and that the living spaces in the neighborhoods where cas houses are located are more environmentally friendly and more functional.

Keywords- Siirt, traditional structure, modern structure, sustainability, cas.

I. GİRİŞ

Nüfusun hızla artması ve şehirleşmenin yaygınlaşması, kentsel alanlarda sürdürülebilirlik konusunu giderek daha önemli hale getirmiştir. Bu bağlamda, kentsel planlama ve mimarlık alanlarında yapılan çalışmaların, sürdürülebilir kent gelişimi hedefine uygun olması gerekmektedir. Yerel ve doğal malzemeler kullanılarak geleneksel yapım teknikleri ile inşa edilmiş yerel mimari uygulamaları yüzyıllardır çevreye duyarlı ve sürdürülebilir çözümler sunmuşlardır [1]. Yerel ve doğal malzemelerin kullanılarak bölgenin iklim özelliklerine uygun inşa edilen yapılar ve bu yapıların bulunduğu mahallelerin yaşama elverişli, sürdürülebilir ve çevreye duyarlı olduğu yapılan araştırmalarla görülmektedir. Geleneksel ve modern mahallelerin yapı ve sokak ölçeğinde sürdürülebilirlik açısından değerlendirilmesi, bu alanda yapılan araştırmaların önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Sanayileşme ve nüfus artışıyla birlikte yapı sektörü ve binalar, çevre kirliliğine neden olan etmenlerin başında gelmektedir [2]. Konut sayısındaki artış ise oluşan çevre kirliliğinde büyük bir paya sahiptir.

Nüfus artışıyla konuta olan ihtiyaç artmıştır. Konut ihtiyacıyla birlikte insanlar yerel ve doğal malzemeyle yapılan geleneksel konutların yerine çok katlı, standart betonarme yapılara yönelmiştir. İklim ve bölge özellikleri göz önüne alınmayarak inşa edilen bu yapılar geleneksel yapıların daha sürdürülebilir olduğunu göstermiştir.4 mevsimin yaşandığı Ülkemiz 7 coğrafi bölgeden oluşmaktadır. Farklı iklim özelliklerine ve çeşitli yerel malzemelere sahip olan bu bölgelerde geleneksel yapılar da farklılık göstermektedir. Her bölgenin kendine özgü yerel ve doğal malzemesiyle inşa edilen yapıların, bölge iklim şartlarına daha uygun olduğu görülmüştür.

Sıcak iklim bölgelerinde taş malzemesinin yapılarda kullanıldığı görülürken, ılıman iklimlere sahip yapılarda ahşap malzemeler kullanılarak yapılar inşa edilmiştir. Sıcak iklimlere sahip Güneydoğu bölgesinde bulunan Siirt şehri, zengin kültürel ve mimari mirasıyla dikkat çeken bir bölgedir. Hem geleneksel hem de modern mahallelerin bulunduğu Siirt, farklı yapı tipleri ve sokak düzenlemeleriyle sürdürülebilir kent gelişimi açısından önemli bir araştırma alanı sunmaktadır. Geleneksel mahalleler, tarihi dokuları ve yerel malzemelerle yapılan cas evleriyle benzersiz bir kimliğe sahiptir. Modern mahalleler ise genellikle standart yapı yöntemleriyle inşa edilmiştir. Bu farklı yapı tipleri, her bir mahalledeki yaşam tarzını, çevresel etkilerini ve sürdürülebilirlik potansiyelini etkilemektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, geleneksel ve modern mahallelerin yapı tipolojisi, malzeme kullanımı, sokak düzeni gibi unsurların sürdürülebilirlik kriterleri açısından karşılaştırmalı bir analizini sunmaktır.

II. MATERYAL VE YÖNTEM

A. Çalışma Alanı

Aynı bölge ve iklim şartlarında yer alıp farklı yapım özelliklerine sahip bu konutların (geleneksel ve günümüz yapım teknikleri ile inşa edilmiş) mahalle özelinde konumlandırılma şekilleri de farklılık gösterdiği için çalışma alanı olarak Siirt ili Kooperatif mahallesi ve Tınaztepe mahallesi çalışma alanı olarak seçilmiştir.

Şekil 1 Karşılaştırılan mahalleler

Siirt hem geleneksel hem de modern yapı bakımından zengin bir mirasa sahip olan bir şehirdir ve bu çalışma, bu iki farklı mahalle tipinin yapısal ve sosyal özelliklerini incelemeyi amaçlamaktadır. Geleneksel mahallelerin tarihî dokusu ve yerel malzemelerle yapılan cas evleri ile modern mahallelerin standart yapı yöntemleri arasındaki farklar ve benzerlikler, çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır.

B. Çalışma Yöntemi

Tınaztepe ve Kooperatif mahalleleri baz alınarak karşılaştırmalı bir analiz yöntemi kullanılmıştır. İlk olarak, Siirt şehrindeki geleneksel ve modern mahallelerin yapısal özellikleri belirlenmiş ve çalışmaya eklenmiştir. Ardından, her iki mahalle tipindeki yapıların malzeme kullanımı, yapı tipolojisi ve sokak düzeni gibi sürdürülebilirlik açısından önemli ölçütler karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiştir. Veri toplama sürecinde, saha çalışmaları, literatür taraması ve belge analizi gibi yöntemler kullanılmıştır. Elde edilen veriler, niteliksel değerlendirmelerle desteklenmiş ve sonuçlar, çeşitli görseller aracılığıyla sunulmuştur. Bu yöntem, geleneksel ve modern mahallelerin sürdürülebilirlik açısından karşılaştırılması için kapsamlı ve sistematik bir yaklaşım sağlamaktadır.

III. SIIRT MODERN VE GELENEKSEL YERLEŞİM BÖLGELERİNDE YAPI VE MAHALLE ÖLÇEĞİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLİŞKİSİ

A. Geleneksel Konutlar

Siirt'te bulunan geleneksel konutlar cas evi olarak bilinmektedir.

Şekil 2 Cas yapı örneği

Cas evleri, geleneksel Siirt konut mimarisinin en belirgin örneklerindedir. Cas evleri bölgenin iklim koşullarına, yerel malzemelere ve yaşam tarzına uygun olarak şekillenmiştir.

Siirt iline özgü cas evlerinin yapı malzemesi olan cas harcı; alçı taşının öğütülerek pişirilmesiyle elde edilmektedir [3].

Günümüzde çok az örneği kalan cas evleri, Siirt'in kültürel ve ekonomik yapısının bir parçasını oluşturmaktadır. Ancak, ekonomik faaliyetlerin artması ve ulaşımın gelişmesiyle birlikte yapı malzemelerinin çeşitlenmesi, bu yapıların değişmesine yol açmıştır. Cas malzemesinin yerini zamanla

taş malzemesi almıştır. Modernleşmenin getirdiği yeniliklerle de betonarme yapılar inşa edilmeye başlanmıştır.

Cas evlerinin doğal yapısından uzaklaşması, özellikle ekonomik faaliyetlerin değişmesinin bir sonucu olarak görülebilmektedir. Geleneksel tarım ve hayvancılık yerini endüstriyel ve ticari faaliyetlere bırakmıştır, bu da konut ihtiyaçlarını ve kullanım alışkanlıklarını etkilemiştir. Yapı malzemelerindeki çeşitlenme ve modern mimari anlayışı, cas evlerinin dış görünümünde ve iç düzenlemesinde değişikliğe neden olmuştur.

Cas evlerinin yapı planları, ailelerin geçim kaynaklarına göre farklılık göstermektedir. Tarım ve hayvancılıkla uğraşan ailelerin evleri farklı ihtiyaçları karşılamak üzere tasarlanırken, ticaret veya zanaatla uğraşan ailelerin evleri farklı özelliklere sahip olarak tasarlanmıştır [4]. Ayrıca, ailelerin kültürel özellikleri, nüfus yapısı ve aile büyüklüğü de ikamet edilen cas evlerinin büyüklüğünü ve oda sayısını etkileyebilmektedir.

B. Modern Konutlar

Türkiye’de Cumhuriyet’in ilk yılları ile başlayan modernleşme süreci içerisinde beton malzeme kullanımı, inşaat sektöründe popüler bir öncü olarak yerini almıştır [5]. Modernleşme ve artan nüfus ile değişen yaşam tarzları, Siirt’te de konut ihtiyacını dönüştürmüştür. Geleneksel konutlar, modern konutların sunduğu olanaklara cevap veremeyebilir hale gelmiştir. Bu nedenle, şehirde yeni konut projeleri yükselmekte ve modern mimari anlayışıyla inşa edilmektedir. Yeni konutlar, genellikle çok katlı apartman tarzında olup, modern yaşamın gereksinimlerini karşılayacak şekilde tasarlanmaktadır.

Şekil 3. Kooperatif mahallesi modern yapı örneği

Siirt’teki modern konutlar, genellikle betonarme ve çelik gibi dayanıklı malzemeler kullanılarak inşa edilmektedir. Bu konutlar, geniş pencereler ve balkonlarla donatılarak doğal ışık ve havalandırmadan maksimum düzeyde faydalanmayı amaçlamıştır. Ayrıca, sit alanları veya toplu konut projeleri şeklinde planlanan modern konutlar, çocuk oyun alanları, spor alanları ve yeşil alanlar gibi sosyal donatılara da sahiptir.

Ancak, modern konutların yükselişi sadece yapısal bir değişikliği değil, aynı zamanda kültürel ve ekonomik etkileri de beraberinde getirmiştir. Geleneksel konutlar, Siirt’in kültürel mirasının bir parçası olarak değerlendirilirken, modern konutlar şehirdeki ekonomik gelişmeyi yansıtmaktadır. Bu dönüşüm, şehirdeki yaşam tarzı ve sosyal dokuda da değişikliklere neden olmuştur.

Siirt’teki modern konutların yükselişi, şehrin dönüşen yapısını ve değişen ihtiyaçlarını yansıtmaktadır. Bu konutlar,

geleneksel mimarinin yanı sıra şehrin gelecek vizyonunu da temsil ederken geleneksel yapıların verdiği konforu ve sürdürülebilirliği sağlayamamıştır. Geleneksel yapılar baz alınarak modern yapıya dönüşüm yapılarak, yapılan dönüşümün kültürel mirasın korunması ve şehrin kimliğinin korunmasıyla dengelenmesi gerekmektedir. Bu nedenle modern konutların planlanması ve inşa edilmesi sürecinde, şehrin kültürel ve tarihi mirasının gözetilmesi önemlidir.

Tablo 1 Geleneksel ve Modern evlerin plan ve cephe karşılaştırılması

Örnek 1	
Modern yapı örneği (Kooperatif mahallesi)	Örnek modern yapı planı
Örnek 2	
Geleneksel yapı örneği (Turan Otel)	Sofasız plan tipi (Turan Otel) [6]
Örnek 3	
Geleneksel yapı örneği (Abdullah Alp Evi)	Sofalı plan tipi (Abdullah Alp Evi)

IV. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK AÇISINDAN GELENEKSEL VE GÜNÜMÜZ KONUT VE KONUTLARININ BULUNDUĞU MAHALLELERİN KARŞILAŞTIRILMASI: TINAZTEPE MAHALLESİ VE KOOPERATİF MAHALLESİ

A. Yapı Tipolojisi

Siirt’teki geleneksel ve modern yapı tipolojisi, mahalleler arasında belirgin farklılıklar göstermektedir. Geleneksel

yapıların birçoğu günümüze ulaşmamış olsa da hala ayakta kalan bazı örnekleri mevcuttur.

Genellikle tek veya iki katlı olan bu yapılar, Siirt'in geleneksel konut mimarisiyle özdeşleşmiştir.

Tipik olarak tek veya iki katlı olan bu yapılar, Siirt'in iklim koşullarına uygun olarak gezilebilir çatılarla donatılmıştır. Bu çatılar, özellikle yaz aylarında serinlemek için kullanılmış ve halk arasında "dam" olarak adlandırılmıştır. Bazı örneklerde, yaz mevsiminde insanların bu damlarda uyuduğu gözlemlenmiştir. Ancak, modernleşme süreciyle birlikte, bu geleneksel yapıların yerini modern konutlar almıştır.

Geleneksel yapılar, genellikle cas evleri olarak bilinen ve zamanla değişerek modern konutlara dönüşen tek veya iki katlı yapılar şeklinde nitelendirilir. Bu yapılar, genellikle mahremiyet olgusunu daha az sunar ve dış cephesindeki süslemeler zamanla azalmıştır. Geleneksel yapıların birçoğunda balkonlar bulunmaktadır ve genellikle modern yapılarla karşılaştırıldığında daha küçük pencereleri ve sokakla daha yakın ilişkide olan dış kapıları vardır.

Modern yapılar ise genellikle daha büyük ve çok katlı apartmanlar şeklinde inşa edilmiştir. Betonarme ve çelik gibi dayanıklı malzemelerden yapılan modern konutlar, estetik ve fonksiyonellik açısından tasarlanmıştır. Geniş pencereler, modern dış cephe detayları ve genellikle daha fazla mahremiyet sunan tasarımlarıyla dikkat çekerler.

Tablo 2 Geleneksel ve Modern evlerin plan özellikleri

	Siirt Geleneksel Evleri	Siirt Modern Evleri
Strüktürel Elemanlar	 <p>Alçı taşının öğütülerek pişirilmesiyle elde edilen 'cas' adı verilen malzeme kullanılmaktadır.</p>	 <p>Betonarme iskelet yapısına sahip bu yapılarda duvarlar için delikli tuğla kullanılmaktadır.</p>
Yapı Özellikleri	 <p>Yapıların kendine ait bahçesi bulunmamaktadır. Yapı girişleri sokağa bakmaktadır.</p>	 <p>Yapıların geneline ait bahçe bulunmamaktadır. Bahçe bulunmayan yapılar için mahalle içerisinde bulunan parklar ve yeşil alanlar bulunmaktadır.</p>

	
Yapı dış cepheleri sıvalı veya sıvasız olup kaplama bulunmamaktadır. Genellikle bu yapılarda taş malzemesi kullanıldığı için yazın serin kışın sıcak tutmaktadır.	Yapıların dış cephesi boya veya dış kaplamayla yapılmış olup görsellik ön plandadır. Hava şartlarına uygun yalıtım malzemesi kullanılmaktadır.

B. Sokak – Mahalle Dokusu

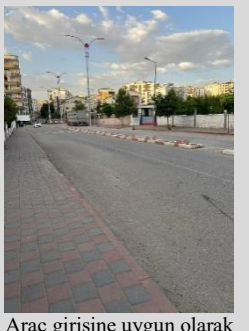

Geleneksel yapıların bulunduğu mahallelerde sokaklar dar ve kıvrımlıdır, mahalle içinde karmaşık bir ağ oluşturmaktadırlar.

Bu sokaklar genellikle yaya trafiğine daha uygun olup, mahalle sakinlerinin birbiriyle etkileşimini kolaylaştırmaktadır. Bu bölge, yerel halkın geleneklerine ve yaşam tarzına uygun bir yapıda düzenlenmiştir. Sokaklar, komşuluk ilişkilerini ve topluluk içi etkileşimleri destekleyecek şekilde tasarlanmıştır, bu da sakinler arasında güçlü bir topluluk hissi oluşturmaktadır.

Modern yapıların bulunduğu mahalleler düzenli bir sokak yapısına sahiptir. Geniş ve düzgün planlanmış sokaklar, araç trafiğine uygun olarak tasarlanmıştır.

Bu mahalleler, yeni gelişmekte olan bölümlerinde modern yapıların hâkim olduğu, planlı kentsel bir gelişim göstermektedir. Geniş sokakları, modern kentsel yaşamın gereksinimlerine daha uygun bir yapı sunmaktadır. Mahalledeki binalar, genellikle yeni ve modern mimari özellikler taşımaktadır. Bu bölge, daha çok geniş aileler ve iş yaşamı ile iç içe olan bireyler için uygun olanaklar sağlamaktadır.

Tablo 3 Geleneksel ve modern mahalle özellikleri

	Siirt Geleneksel Evlerinin Bulunduğu Mahalle Özellikleri	Siirt Modern Evlerinin Bulunduğu Mahalle Özellikleri
Yapı Dizilimleri	 <p>Yapılar bitişik biçimde konumlandırılmış olup sokak doğrultusu boyunca devam etmektedir.</p>	 <p>Bitişik nizamda tasarlanmış yapılar ile bloklar arası mesafelerinde olduğu; araç ve yaya trafiğine engel olmayacak şekilde konumlandırılmış yapılar bulunmaktadır.</p>
Sokak Özellikleri	 <p>Dar ve araç girişine uygun olmayan sokaklar bulunmaktadır.</p>	 <p>Araç girişine uygun olarak tasarlanmış geniş sokaklar bulunmaktadır.</p>
Kaldırımlar	 <p>Araç trafiğine uygun olmayan bu sokaklarda kaldırım bulunmayıp araç trafiğine açılan sokakların bazılarında bulunmaktadır.</p>	 <p>Araç trafiğine açık olan bu sokaklarda geniş kaldırımlar bulunmaktadır.</p>

V. SONUÇ

Bu çalışmada, Siirt ilindeki geleneksel ve modern mahallelerin yapı ve sokak ölçeğinde sürdürülebilirlik açısından değerlendirilmesi ele alınmıştır. Yapılan incelemeler, geleneksel yapıların yerel malzemeler kullanılarak ve bölgenin iklim koşullarına uygun şekilde inşa edilmesinin, bu yapıların sürdürülebilirlik açısından daha uygun olduğunu ortaya koymuştur. Cas evleri, özellikle yazın serin, kışın sıcak tutan yapısıyla, iklime uyumlu ve enerji tasarrufu sağlayan özelliklere sahiptir. Bu evler, yerel malzemelerin kullanımı ve çevresel uyumları nedeniyle

sürdürülebilir mimarinin başarılı örnekleri olarak değerlendirilmektedir.

Geleneksel mahallelerin sokak yapısı, dar ve kıvrımlı sokaklarla, mahalle sakinleri arasında sosyal etkileşimi teşvik eden bir düzenlemeye sahiptir. Bu yapısal özellikler, topluluk bilincini güçlendiren ve yerel kültürü koruyan unsurlar olarak ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, geleneksel mahallelerdeki düşük katlı yapılar, çevresel etkilerin azaltılmasına katkıda bulunarak sürdürülebilir bir yaşam alanı sunmaktadır.

Modern mahalleler ise, genellikle standart betonarme yapı yöntemleri ve malzemeleri kullanılarak inşa edilmiştir. Bu yapıların, iklim şartlarını göz ardı etmesi, geleneksel yapılara kıyasla daha az sürdürülebilir olmalarına yol açmıştır. Geniş sokaklar ve yüksek katlı yapılar, modern mahallelerin karakteristik özelliklerini oluştururken, bu bölgelerdeki enerji tüketimi ve çevresel etkiler daha yüksek olmuştur. Modern yapıların, yerel ve doğal malzemelerden uzaklaşması ve genellikle standart tasarım ilkelerine göre inşa edilmesi, sürdürülebilirlik açısından çeşitli dezavantajlar yaratmaktadır.

Çalışmanın sonucunda, geleneksel yapıların daha çevre dostu ve sürdürülebilir olduğu görülmüştür. Bunun temel nedenleri arasında yerel malzemelerin kullanımı, iklim koşullarına uygun tasarım ve topluluk yapısının korunması bulunmaktadır. Geleneksel yapılar, enerji tasarrufu sağlamaları ve çevresel etkileri minimize etmeleri nedeniyle sürdürülebilir mimarinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Modern yapılaşmanın sürdürülebilir olması için, geleneksel mimariden ilham alınarak yerel ve doğal malzemelerin kullanılması ve iklim koşullarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Ayrıca, modern mahallelerin sokak düzenlemelerinde de topluluk etkileşimini artırıcı ve sosyal dokuyu güçlendirici unsurların bulunması önemlidir. Bu sayede, modern konutlar da sürdürülebilirlik açısından daha avantajlı hale getirilebilir ve Siirt'in kültürel mirası korunarak gelecek nesillere aktarılabilir.

Bu bağlamda, sürdürülebilir kentsel gelişim için öneriler şunlardır:

Modern yapılarda, yerel ve doğal malzemelerin kullanımı teşvik edilmelidir. Bu hem çevresel etkilerin azaltılmasına hem de yerel ekonominin desteklenmesine katkıda bulunur.

Yapıların tasarımında, bölgenin iklim şartları göz önünde bulundurulmalıdır. Bu, enerji tüketimini azaltarak sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşılmasını sağlar.

Mahallelerin sokak yapısı, topluluk etkileşimini artıracak şekilde planlanmalıdır. Dar ve kıvrımlı sokaklar, sosyal etkileşimi teşvik eder ve topluluk bilincini güçlendirir.

Modern yapılaşma sürecinde, geleneksel yapıların ve kültürel mirasın korunmasına özen gösterilmelidir. Bu, kentsel kimliğin ve tarihî dokunun sürdürülebilir bir şekilde korunmasını sağlar.

Modern yapıların enerji verimliliği artırılmalı ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı teşvik edilmelidir. Bu hem çevresel sürdürülebilirlik hem de ekonomik sürdürülebilirlik açısından önemlidir.

Sonuç olarak, Siirt'teki geleneksel ve modern mahallelerin sürdürülebilirlik açısından karşılaştırılması, geleneksel yapıların daha çevre dostu ve sürdürülebilir olduğunu göstermiştir. Bu durum, yerel malzemelerin kullanımı ve iklim şartlarına uygun tasarımın önemini vurgulamaktadır. Gelecek kentsel planlama ve mimari çalışmalarda, geleneksel yapıların sürdürülebilirlik ilkelerinden ilham alınarak modern yapıların tasarlanması, daha sürdürülebilir kentler ve yaşam alanları oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- [1] Karahan, E. E., 2017. Geleneksel ve Günümüz Konutunda Sürdürülebilirlik ve Yaşam Alışkanlıkları: Osmaneli Örneği, *Megaron*,12(3), 497-510.
- [2] Deniz, M. H., 2009. Sanayileşme Perspektifinde Kentleşme ve Çevre İlişkisi, *Coğrafya Dergisi*, 19, 95-105.
- [3] Koday, S., Koday, Z., Kızılkın, Y., 2017. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(4), 1369-1385.
- [4] Sami, K., 2010. Tillo Bir Zamanların ‘Cas Evleri’, *Mimarlık Dergisi*, <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=368&RecID=2430#> (16 Nisan 2024).
- [5] Koman, İ., Eren, Ö., 2006. Alternatif Sürdürülebilir Konut Uygulamaları ve Türkiye’deki Betonarme Konut Sektörü, *Mimarlık Dergisi*, 329, <http://mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=42&RecID=1056> (08 Haziran 2024).
- [6] Eldem, S. H., 1954. Türk Evi Plan Tipleri, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul, 30. (Tablo 1; örnek 2; sofasız plan tipi örneği)